

Om British North Borneo Dyak Police, 1882-1918

Indledning

Blandt de enheder fra Det engelske Imperium, som deltog i markeringen af Dronning Victorias diamantjubilæum 22. juni 1897 var en paramilitær politienhed fra Borneo - British North Borneo Dyak Police. Enheder fra hele Imperiet deltog i markeringen og var anledningen til mange forskellige illustrationer, tegninger såvel som fotografier.

British Borneo Dyak Police / North Borneo Armed Constabulary

British Borneo Dyak Police, 1897.
Fra NYPL Digital Library.

Kilder, der beskriver politistyrken, ser ikke ud til at være særligt omfattende, men alt tyder på, at politistyrken blev oprettet i 1882, og at den da bestod af ca. 50 mand. Politifolkene var primært sikher, som var stillet til rådighed af Sir Hugh Low [1](#)), der da regerede Perak, en stat på Malakka halvøen, fra 1895 en del af Den malaysiske Statsføderation [2](#)).

Styrken beskrives i 1883 som "værende spredt rundt på den østlige og vestlige kyst, og fuldstændigt udisciplineret samt udrustet med våben af forskellig type og seks forskellige uniformer. (Kilde 4)

Siden blev tingene strammet betydeligt op og den daværende politichef (*Commandant*), A.M. Harrington rekrutterede i Singapore, Perak og Penang 100 nye mand til politistyrken. Af de nye politifolk var en del sikher, med en fortid i den indiske hær, men der var også folk fra så fjerne egne som Somalia.

Siden foretrak Kompagniet at rekruttere lokale folk, *dyak'er*, både for at spare penge men også for ikke at udsætte sig for kritik ved at lade fremmede bestemme over områdets egen befolkning, og det må være herefter, at politistyrken får betegnelsen *British North Borneo Dyak Police*, der blev anvendt frem til 1897.

Uniformsknap fra North Borneo Armed Constabulary.
Set til salg på Internettet.

I 1897 ændres styrkens navn til *North Borneo Armed Constabulary*; dette navn bibeholdes så vidt vides optræder frem til selvstændigheden i 1963.

Mod slutningen af North Borneos tid under engelsk overherredømme kom politifolkene flere forskellige befolkningsgrupper, bl.a. sikher, malajer, kinesere, indere samt folk fra Brunei. En del af styrkens officerer var englændere.

Et tillæg i *Field Service Pocket Book (1914)* (Kilde 3) oplyser, at tjenestetiden da var 5 år og at styrken var opdelt i en paramilitær afdeling og en distriktpolitiafdeling. Mandskabet var sikher, muhamedanere og malajer.

Bevæbning

Styrken var i 1914 udrustet med 7-pundige bjergkanoner, Maxim maskingeværer samt Martini-Enfield geværer og karabiner (kaliber 0,303) [3](#)).

Disse geværer og karabiner havde afløst geværer af ældre model, Snider-Enfield [4](#)) (kaliber 0,577), som ses på gengivelser af British North Borneo Dyak Police fra paraden i London i 1897.

Uniformer

Omkring 1900 var politistyrkens uniform khakifarvet (frakke, bukser og viklers), med livrem brunt læder. Støvlerne beskrives i Kilde 2 som sorte. Ved paraden i London ser det dog ud til, at politisoldaterne bar sorte sko, med en slags gamacher af khakifarvet lærred.

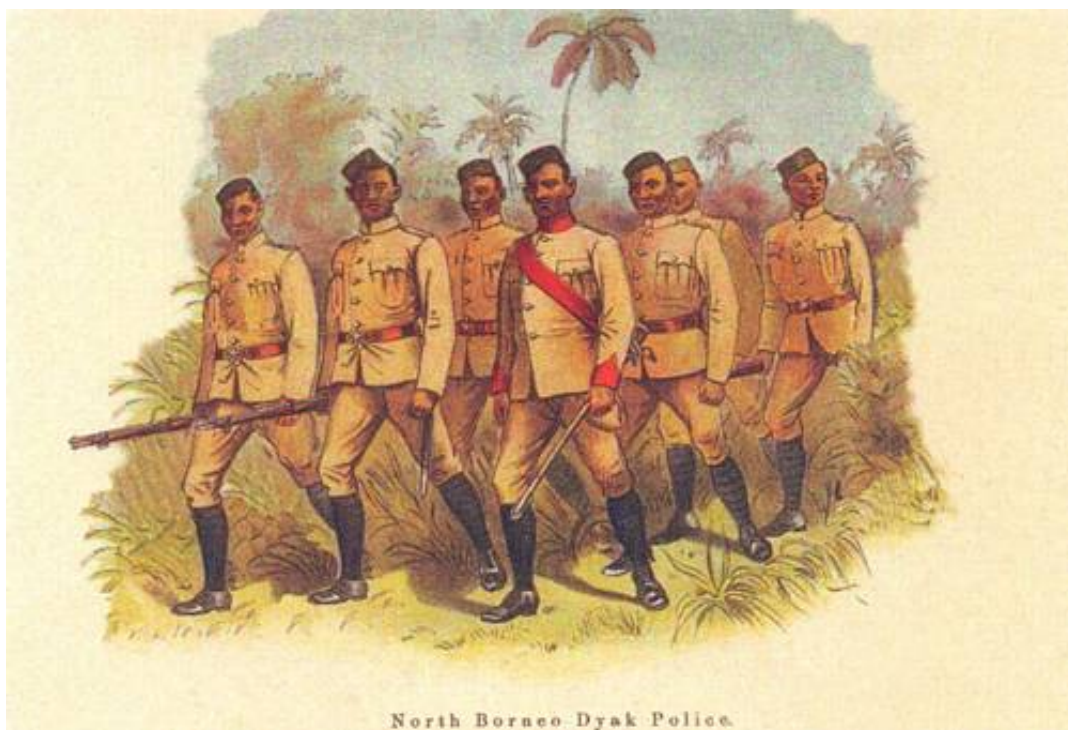
Troops of the British Empire - Dyaks.

Fra et postkort udgivet af Max Ettlinger & Co. Ltd., ca. 1906.

Hovedbeklædningen bestod af en rød, rund hue, hvorpå der enten førtes, i messing, løven fra British North Borneo Companys våbenskjold, eller politisoldatens nummer. Baseret på de rådige illustrationer, ser det ud til at løven blev anvendt af sergenter, mens tal var forbeholdt menige politisoldater.

Politistyrkens engelske officerer bar tropehjelme eller felthue (skråhue).

Illustrationen giver, ved nærmere øjesyn, eksempler på de omtalte huemærker samt sko og gamacher.

British Borneo Dyak Police, tegnet af Richard Simkin, ca. 1900.

Denne udgave af illustrationen er et postkort udgivet af Dorset Soldiers i 2007.

Sergenten (til venstre, med skuldret sabel) ser ikke ud til at have den røde krave, som ses på artiklens første illustration, eller Richard Simkin tegningen.

Bemærkelsesværdigt ved Richard Simkin tegningen er også de runde huer, der er sorte, ligesom sergenter

også bærer røde opslag på uniformsfrakken.

Yderligere bæres sorte eller mørkeblå viklers. En forklaring på disse uniformsmæssige forskelle kendes ikke p.t.

Om Borneo

Borneo, der er verdens tredjestørste ø, var fra 1824 i princippet delt mellem Holland og England, men omfattede også de to små selvstyrende områder Sarawak og Brunei:

Borneo var opdelt i fire landområder - i 1911 ...

... og i 2007

British North Borneo, der blev administreret af British North Borneo Company
Sarawak, et malaysisk sultanat, der stod under engelsk beskyttelse

En del af Malaysia

Brunei, et malaysisk sultanat, der ligeledes stod under engelsk beskyttelse

Brunei

Hollandsk Borneo, der omfattede den resterende del af øen Borneo

Indonesien

De tre engelskkontrollerede landområder var indenrigspolitisk selvstyrende, mens udenrigspolitiske relationer blev varetaget af England.

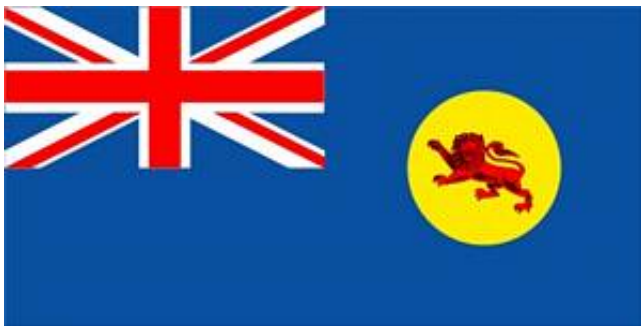
Dyak'erne

Dyak folket er Borneos oprindelige indfødte befolkning, og består af mere end 200 forskellige etniske grupperinger, hver med egne love, skikke etc. Den oprindelige religion betegnes som animisme [5](#)), men siden kom kristendommen og muhamedanismen til.

En del af den oprindelige befolkning var hovedjægere (i ordets oprindelige betydning), og ganske frygtede i den anledning, ikke mindst for deres effektive brug af pusterør, ved hjælp af hvilke, de kunne træffe et mål på ca. 30 m afstand.

Mange var også særdeles junglekyndige, ikke mindst Iban stammen, og blev anvendt som spejdere i forskellige militære sammenhænge bl.a. under Første og Anden Verdenskrig samt i 1950'ernes Malaysia.

British North Borneo Company

*Governor's Ensign and Naval Jack 1882-1948
(British North Borneo, Malaysia).*

Fra Flags of the World.

5. januar 1882 fik British North Borneo Company, der havde status af kongeligt privilegeret selskab (*chartered company*), råderetten over den nordlige del af Borneo, og administrerede området frem til 1946, hvor North Borneo blev en engelsk koloni.

Medaljer og heraldik

Ved at studere de medaljer, som British North Borneo Company uddelte [6](#), får man et indtryk af nogle af de større aktioner, som politistyrken deltog i, og medaljerne findes gengivet på to cigaretkort - nr. 42 og 43 - fra John Player & Sons' serie *Decorations & Medals*, udgivet 1927, hvorfra teksten også stammer.

British North Borneo medals, 1899 and 1916
Fra NYPL Digital Library.

"There are three varieties of these medals, the obverse and reverse being all the same. The former is illustrated; the reverse bears the British Lion standing in front of the "Sabah Jack". The first has a clasp for "Punitive Expedition" and an orange ribbon. The second has a clasp for "Punitive Expeditions" and the ribbon shown; while the third has a clasp for "RUNDUM" and an orange ribbon.

The first two were issued in 1899 in silver and bronze, but the bronze medals were exchanged to silver in 1906. The Rundum medal was issued in 1916 to all ranks in silver."

*British North Borneo.
Tambūnan medal, 1900.
Fra NYPL Digital Library.*

"The Tambūnan medal was issued in 1900, in bronze to N.C.O.'s. and men, and in silver to officers. In 1906 the bronze medals were exchanged for silver ones. The obverse, as shown, bears the shield from the Coat-of-Arms of the British North Borneo Company, while the other medals (see Card No. 42) had the full coat.

The reverse has the crest of the Company with the motto "PREGO ET PERAGO" (I advance and accomplish). One clap was stuck for "TAMBUNAN". The ribbon is yellow with a central emerald green stripe."

Den omtalte "Sabah Jack" er løven fra British North Borneo Company's våbenskjold, jævnfør gengivelsen af cigaretkort nr. 5 fra W.D. & H.O. Wills' serie *Flags of the Empire, 2nd Series*, udgivet i 1929.

*The "Sabah Jack" of
British North Borneo.
Fra NYPL Digital Archive.*

På bagsiden af kortet står følgende beskrivelse

"British North Borneo is about 31,106 square miles in extent. It is under the jurisdiction of the British North Borneo Company, and is held under grants from the Sultans of Brunei and Sulu (Royal Charter, 1881). The bulk of the trade is with Britain and the colonies, via Singapore and Hong Kong, the chief products being timber, sago, rice, coconuts, bums, coffee, fruits, spices and tobacco. The flag shown is the "Sabah Jack" flown at the fore by H.E. the Governor of British North Borneo when afloat in territorial waters, and also flown at every station. "

The picture shows and anti-aircraft gun, in action on the deck of a battleship.

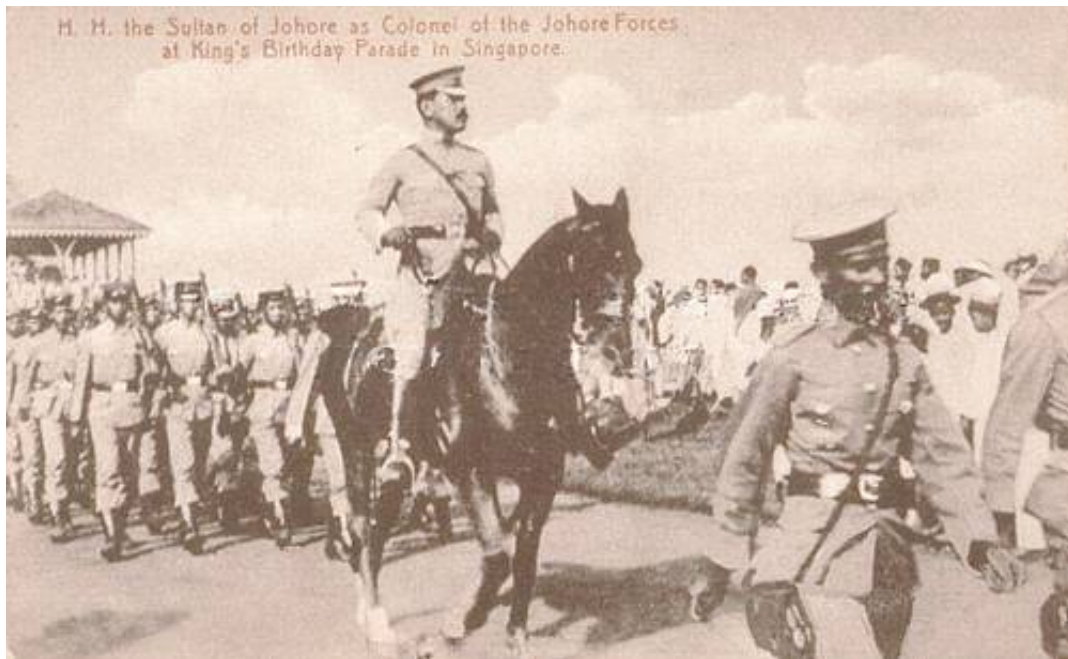
Straffeekspeditioner

De straffeekspeditioner i 1899 og 1900, der er omtalt i forbindelse med medaljerne, var en del af en serie uroligheder, fremkaldt af stridigheder om rettigheder til landområder mellem den indfødte høvding Datu Muhammad Salleh, kaldet Matt Salleh, og British North Borneo Company. Kilde 4 [7](#) giver en beskrivelse af baggrunden og omtaler også nogle hårde kampe ved høvdingens befæstede tilholdssted ved Tambūnan, der havde karakter af et egentligt fort.

Urolighederne ved Rundum, hvis nedkæmpelse i 1915 også udløste en medalje, involverede Murat stammen, under ledelse af Ontoros Antanom (1885-1915) [8](#), men nærmere detaljer om disse kampe haves ikke.

Hovedjægerens indsats

Den 15. februar 1915 gjorde den indiske bataljon 5th Light Infantry oprør i Singapore. Der verserede rygter om, at bataljonen skulle indsættes mod tyrkere, hvilket faldt ikke faldt i god jord hos bataljonens muslimske soldater. Se nærmere i Om indiske enheder i Østafrika, 1915-1918, The Malay States Guides 1896-1919 samt 1915 Singapore Mutiny (Wikipedia).

H.H. the Sultan of Johore as Colonel of the Johore Forces at King's Birthday Parade in Singapore.

Fra Askar Timbalan Setia (Wikipedia).

Mens oprøret hurtigt blev nedkæmpet, lykkedes det godt 200 mand at flygte, bl.a. over Johore Strædet, der skiller Singapore fra fastlandet.

En del af de flygtede blev taget til fange af Sultanen af Johore's hær [9](#)).

Og nu til forbindelsen med Borneo ...

Et antal Dyak hovedjægere fra Borneo blev indsat for at opspore de sidste flygtninge, hvoraf nogle udførte snigskytte-aktiviteter mod de engelske, singaporeanske, franske, russiske og japanske styrker, der havde nedkæmpet oprøret.

Dayak hovedjægere.

Fra Headhunters (Malay World Edged Weapons).

Det forlyder ikke, om hovedjægerne havde held med at opspore snigskytterne, men da de var særligt dygtige til at arbejde i jungle, har de givet haft held med deres foretagende.

Et par år efter, muligvis i 1918, fik man i Perak også hjælp af 50 hovedjægere fra Borneo til at opspore røverhøvdingen Chang Lun.

Udstyret med pusterør, lange slanke sværd (*parangs*), gennemsøgte de halvnøgne hovedjægere jungleområderne i Kinta Dalen og opsporede Chang Lun.

Afslutning

Det kan tilføjes, at der igen i 1948 igen brug for junglekyndige folk fra Borneo i Malaysia, denne gang til at opspore kommunistiske partisaner. Kilde 6 beskriver, hvorledes et hold på 49 dyak'er ankommer til en hemmelig engelsk lejr, inden de skal indsættes i en operation.

Der hvervedes siden flere hold, som i 1953 blev tilknyttet den paramilitære enhed, Sarawak Rangers [10](#)), oprettet i 1872.

Sarawak Rangers var også indsat mod den japanske invasion af Borneo fra december 1941, hvilket man kan læse mere om i *The Invasion of British Borneo in 1942* (Dutch East Indies 1941-1942 Website) - en meget spændende beretning om få menneskers forsøg på at løse en umulig opgave.

Kilder

1. *Military Uniforms of Britain and the Empire* af R. Money Barnes, Seeley Service & Co. Ltd., London, u.å. (ca. 1965).
2. *A Celebration of Empire: A Centenary Souvenir of the Diamond Jubilee of Queen Victoria, 1837-1897* af Peter Walton, Spellmount Publishers, Staplehurst/Kent 1997, ISBN 1-86227-021-X. Bogen gengiver bl.a. en meget flot samtidig farveplanche tegnet af Frank Dadd, med repræsentanter fra 89 forskellige militære og paramilitære enheder fra Imperiet.
3. *Field Service Pocket Book (1914)*, udgivet af General Staff, War Office, London 1914, Genoptrykt af David & Charles Reprints, London 1971, ISBN 0-7153-5225-3.
4. *The History of Matt Salleh (Sabah Historical Figures)*.
5. *Small Wars and Skirmishes 1902-1918: Early Twentieth-century Colonial Campaigns in Africa, Asia and the Americas* af Edwin Herbert, Foundry Books Publications, Nottingham 2003, ISBN 1-90154-305-6.
6. *Bad men in the Jungle* (TIME, 23. august 1948).

Per Finsted

Noter:

- 1) Se Hugh Low (Wikipedia).
- 2) Se The Malay States Guides 1896-1919.
- 3) Martini-Enfield geværet var en forbedret udgave af Martini-Henry geværet, oprindeligt indført i den engelske hær fra 1874. Se Martini-Enfield (Wikipedia).
- 4) Snider-Enfield geværet blev indført i den engelske hær fra 1866. Se Snider-Enfield (Wikipedia).
- 5) Animisme: Forestillingen om, at ånder er knyttet til bestemte dyr eller ting, og som kan forlade disse for kortere eller længere tid (Gyldendals Fremmedordbog).
- 6) Se også The British North Borneo Company's Medal 1899-1900 (Guide to British Medals).
- 7) Se også Mat Salleh Rebellion (Wikipedia).

8) Fra Kota Kinabalu History (Kota Kinabalu).

9) Se The Volunteer Forces of the Federated and Unfederated States of Malaya, ant the Straits Settlements, 1940-1940 af Audrey Holmes McCormick (The Malayan Volunteers Group), der beskriver denne hærstyrkes senere status.

10) Se Sarawak Rangers (Wikipedia) og Royal Ranger Regiment (Wikipedia).